

УДК 316.72:316.77:347.965:378.013:378.22:34

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2026-2\(60\)-212-220](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2026-2(60)-212-220)

Атрощенко Тетяна Олександрівна доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної та спеціальної освіти Мукачівського державного університету, м. Мукачево, <https://orcid.org/0000-0003-4595-1662>

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИСТА: ТЕОРЕТИЧНІ ОРІЄНТИРИ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ПРАВА

Анотація. У статті визначено сутність міжкультурної комунікативної компетентності та обґрунтовано значущість її формування у процесі професійної підготовки магістрів права. Підкреслено, що професійна діяльність юриста охоплює не лише глибоке володіння нормами національного та міжнародного права, а й уміння тлумачити їх із урахуванням культурних контекстів учасників правових відносин, долати комунікативні бар'єри та попереджати конфлікти, зумовлені відмінностями у ціннісних установках. Низький рівень сформованості міжкультурної комунікативної компетентності може суттєво ускладнювати надання правової допомоги, здійснення переговорного процесу, а також представництво інтересів клієнтів у міжнародних інституціях. Міжкультурна комунікація у професійній діяльності юриста визнана вагомим компонентом його професійної компетентності в умовах глобалізаційних процесів і активізації міжнародної правової співпраці. Представлено трактування поняття «комунікативна компетентність», яка слугує підґрунтям для формування міжкультурної комунікативної компетентності магістрів права, інтегрує знання про культурні відмінності та готовність до діалогу культур. Також окреслено зміст поняття «міжкультурна комунікативна компетентність» і на цій основі сформульовано авторське розуміння цього феномену. Міжкультурна комунікативна компетентність – це інтегративна професійно-особистісна якість, що забезпечує здатність взаємодіяти на засадах взаємоповаги, взаєморозуміння та конструктивного діалогу. Вона поєднує знання, уміння, ціннісні установки та комунікативні навички, необхідні для роботи з представниками різних культурних, політичних та релігійних середовищ. Наголошено на значущості формування цієї компетентності у процесі фахової підготовки магістрів права, оскільки вона підвищує ефективність професійної взаємодії та сприяє покращенню якості юридичної практики.

Ключові слова: магістри права, професійна підготовка, юридична освіта, заклад вищої освіти, професійна діяльність, міжкультурна комунікація, професійна компетентність, комунікативна компетентність, міжкультурна комунікативна компетентність, полікультурна компетентність.

Atroshchenko Tetiana Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Preschool and Special Education Department of Mukachevo State University, Mukachevo, <https://orcid.org/0000-0003-4595-1662>

INTERCULTURAL COMMUNICATION IN THE PROFESSIONAL ACTIVITIES OF A LAWYER: THEORETICAL GUIDELINES FOR THE TRAINING OF GRADUATES IN LAW

Abstract. The author of the article has defined the essence of intercultural communicative competence and substantiates the importance of its formation in the process of professional training of master's degree students in law. It has been emphasized that the professional activity of a lawyer encompasses not only a deep understanding of the norms of national and international law, but also the ability to interpret them taking into account the cultural contexts of participants in legal relations, overcome communication barriers, and prevent conflicts caused by differences in values. A low level of intercultural communication competence can significantly complicate the provision of legal assistance, the negotiation process, and the representation of clients' interests in international institutions. Intercultural communication in the professional activities of lawyers has been recognized as an important component of their professional competence in the context of globalization and increased international legal cooperation. We've presented our interpretation of the concept of "communicative competence," which is the basis for developing the intercultural communicative competence of law students, integrating knowledge about cultural differences and readiness for cultural dialogue. The content of the concept of "intercultural communicative competence" has also been outlined, and on this basis, the author's understanding of this phenomenon has been formulated. Intercultural communicative competence is an integrative professional and personal quality that ensures the ability to interact on the basis of mutual respect, mutual understanding, and constructive dialogue. It combines the knowledge, skills, values, and communication skills necessary for working with representatives of different cultural, political, and religious environments. The importance of developing this competence in the professional training of master's degree students in law has been emphasized, as it increases the effectiveness of professional interaction and contributes to improving the quality of legal practice.

Keywords: masters of law, professional training, legal education, higher educational institution, professional activity, intercultural communication, professional competence, communicative competence, intercultural communicative competence, multicultural competence.

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобалізації, євроінтеграційних процесів та активної міжнародної взаємодії професійна діяльність юриста

дедалі частіше відбувається у міжкультурному середовищі. Міграційні процеси, розширення транскордонного співробітництва, участь України в міжнародних правових механізмах зумовлюють необхідність ефективної комунікації з представниками різних правових систем і культурних традицій. У цьому контексті особливої актуальності набувають положення, закріплені в документах Ради Європи, які підкреслюють значення міжкультурного діалогу, поваги до прав людини та недискримінаційної практики як основи професійної взаємодії.

Професійна діяльність юриста передбачає не лише ґрунтовні знання національного й міжнародного права, а й здатність інтерпретувати правові норми з урахуванням культурних особливостей сторін, уникати комунікативних бар'єрів та запобігати конфліктам, що виникають через різницю ціннісних орієнтацій. Недостатній рівень сформованості міжкультурної комунікативної компетентності може ускладнювати процес правового консультування, ведення переговорів, представництва інтересів клієнтів у міжнародних інституціях тощо. Саме це зумовлює актуальність проблеми дослідження, спрямованого на уточнення теоретичних орієнтирів формування міжкультурної комунікативної компетентності магістрів права.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав постійну увагу науковців до проблем професійної підготовки майбутніх юристів. Професійна компетентність майбутніх юристів та шляхи її формування у процесі професійної підготовки висвітлені у працях І. Зошій, Г. Лещенко, О. Марченко, В. Пугач, В. Свідовської, В. Тюріної, Г. Яворської та інших науковців. Зокрема, комунікативна компетентність майбутніх юристів досліджена О. Бовдир, О. Калитою, Л. Насіленко, О. Семенов, О. Шевчуком та іншими науковцями. Питання формування міжкультурної компетентності майбутніх юристів під час базової підготовки в закладі вищої освіти досліджено Ю. Коротковою, О. Петяк, О. Рембач та ін.

Метою статті є визначення сутності міжкультурної комунікативної компетентності та обґрунтування значущості її формування у процесі професійної підготовки магістрів права.

Виклад основного матеріалу. Міжкультурна комунікація в професійній діяльності юриста є важливим складником його професійної компетентності в умовах глобалізації та розширення міжнародної правової взаємодії. Вона передбачає здатність ефективно взаємодіяти з представниками різних правових систем і культурних традицій, ураховуючи особливості їхніх цінностей, норм і комунікативних моделей. Сформованість міжкультурної комунікативної компетентності сприяє якісному правовому консультуванню, веденню переговорів і представництву інтересів клієнтів у багатокультурному професійному середовищі.

У цьому контексті постає потреба уточнити зміст і структуру поняття «міжкультурна комунікативна компетентність» як ключового складника професійної підготовки магістрів права.

Беремо до уваги, що комунікативна компетентність – це «здатність особистості до мовленнєвого спілкування і вміння слухати» [4]. Ефективна комунікація передбачає сформованість низки обов'язкових умінь, серед яких – здатність коректно ставити запитання та чітко формулювати відповіді, уважно слухати співрозмовника й активно долучатися до обговорення проблемних питань. Важливим є також вміння змістовно коментувати висловлювання інших, здійснювати їх конструктивний аналіз і надавати виважену критичну оцінку. Не менш значущими складниками комунікативної компетентності є здатність аргументовано відстоювати власну позицію в групі, виявляти емпатію до співрозмовника та коригувати власні висловлювання з урахуванням рівня підготовки, досвіду й особливостей сприйняття інших учасників взаємодії [4].

Комунікативна компетентність юриста – це «певний рівень освіченості та вихованості фахівця, який полягає у: 1) необхідності опанування певної системи юридичних знань, умінь і навичок; 2) певному досвіді поведінки в різних конфліктних ситуаціях, який включає високий рівень професійно-правового мислення та діяльності» [2, с.62]. Ця компетентність, як стверджує О. Бовдир, передбачає оволодіння ним необхідними для професійної діяльності особистісними якостями, враховуючи специфіку професійно-трудової діяльності з чітко визначеними повноваженнями. Вона вимагає володіння конкретними правовими знаннями, вміннями та навичками, достатнього рівня професійно-правового мислення і дій, а також здатності до адекватного спілкування з використанням виховних методів [2, с.63]. При визначенні комунікативної компетентності юриста авторка радить враховувати такі аспекти: специфіку професійно-трудової діяльності; комунікативну спрямованість; особистісні та професійні якості фахівця [2, с.63].

Комунікативна компетентність розглядається Г. Яворською як форма соціальної практики правознавців, що сприяє врегулюванню соціальних конфліктів, стабілізації правовідносин та формуванню громадянського суспільства. Професійна діяльність юристів більшості спеціальностей пов'язана з постійним спілкуванням: норми права знаходять своє відображення як у усній, так і в письмовій словесній формі. Важливими факторами ефективної комунікації з клієнтом є достатня риторична підготовка, включно з володінням невербальними прийомами, вмінням застосовувати маніпулятивні комунікативні стратегії, а також обізнаністю студентів у психічних аспектах міжособистісної взаємодії [9, с.171].

Враховуючи вищезазначене, вважаємо, що комунікативна компетентність слугує підґрунтям для формування міжкультурної комунікативної компетентності магістрів права, яка інтегрує знання про культурні відмінності та готовність до діалогу культур. Для глибшого розуміння розкриємо її сутність та основні характеристики.

Словник термінів міжкультурної комунікації визначає поняття «міжкультурна комунікативна компетентність» як «процес спілкування (вербального й

невербального) людей (груп людей), які належать до різних національних лінгвокультурних спільнот і зазвичай послуговуються різними ідентичними мовами, відчувають лінгвокультурну «чужинність» партнера по спілкуванню, мають різну комунікативну компетенцію, яка може стати причиною комунікативних невдач або культурного шоку в спілкуванні» [1, с.9].

Міжкультурну комунікативну компетентність Д. Пустовойченко визначає як здатність особистості встановлювати й підтримувати результативну взаємодію з представниками інших культур. Така спроможність ґрунтується на розумінні та дотриманні норм і правил міжнародного етикету, а також на вмінні ефективно співпрацювати, визнаючи й ураховуючи культурні особливості партнерів по комунікації [8, с.103]. Г. Бондар розуміє її як «сформований комплекс знань і вмінь, що дасть змогу людині адекватно й ефективно вступати в комунікацію з представниками інших культур, зрозуміти їхні погляди й думки, змінювати свою поведінку, вирішувати конфліктні ситуації в процесі спілкування» [3, с.25].

Згідно з позицією С. Костюк, міжкультурну комунікативну компетентність слід розглядати як «динамічну сукупність знань, умінь, навичок та особистісних якостей необхідних для здійснення міжкультурної комунікації за допомогою віртуального середовища та цифрових комунікаційних інструментів, що передбачає як глибоке розуміння культурних відмінностей та їх вплив на комунікацію в онлайн форматі, так і здатність адаптувати власну поведінку до ситуації спілкування, долати віртуальні комунікативні бар'єри та досягати взаєморозуміння у інформаційному просторі» [6]. В її основі лежить взаємодія та взаємодоповнення структурних компонентів – когнітивного, емоційного та поведінкового. Когнітивний компонент забезпечує усвідомлення культурних і мовних відмінностей, створюючи підґрунтя для опанування знань і стратегій міжкультурної взаємодії. Саме він сприяє розумінню ціннісних орієнтацій, норм і моделей поведінки представників інших культур. Емоційний компонент пов'язаний із розвитком толерантності, відкритості та емпатійного ставлення до співрозмовника. Він сприяє подоланню стереотипів і упереджень, зниженню рівня тривожності під час комунікативної взаємодії, що, своєю чергою, створює передумови для встановлення довірливих відносин і досягнення взаєморозуміння. Поведінковий компонент реалізується у здатності адекватно застосовувати вербальні й невербальні засоби спілкування відповідно до конкретних ситуацій міжкультурної комунікації. Йдеться про вміння добирати мовні формули, стиль і стратегії взаємодії з урахуванням культурного контексту та особливостей партнерів по спілкуванню [6].

Вагомими для нашого дослідження є структурні компоненти міжкультурної комунікативної компетентності, репрезентовані в моделі М. Байрама (М. Byram). Учений виокремлює передусім систему знань про соціальні групи у «своїй» і «чужій» країні, продукти та практики їхньої діяльності, а також про загальні механізми суспільної й індивідуальної взаємодії. Йдеться, зокрема, про

ISSN 2786-4952 Online

розуміння історичних і сучасних відносин між країнами, особливостей національної пам'яті, інтерпретацій географічного простору, функціонування соціальних інститутів і процесів повсякденної комунікації. Другим компонентом є вміння інтерпретувати події, тексти чи документи іншої культури, пояснювати їх і зіставляти з аналогічними явищами у власному культурному середовищі, виявляючи можливі етноцентричні позиції. Важливими є також здатність до відкриття нового культурного досвіду та готовність вступати у взаємодію, опановуючи нові знання про культурні значення, конотації, подібності й відмінності у вербальних і невербальних формах спілкування та адекватно застосовуючи їх у конкретних ситуаціях. Окрему роль відіграють ціннісно-ставленнєві характеристики: відкритість і допитливість щодо «своєї» й «чужої» культур, готовність переглядати усталені уявлення та критично осмислювати власні культурні установки. Завершальним компонентом моделі є критична культурна свідомість – здатність оцінювати культурні позиції, продукти й практики на основі чітких критеріїв [10].

Г. Бондар складовими міжкультурної комунікативної компетентності визначає: загальнокультурні (знання загальнокультурної системи цінностей, що є характерною для різних країн); лінгвокультурні (знання лексичних та граматичних одиниць іноземної мови; уміння отримувати культурно-історичну інформацію); соціокультурні (володіння вербальними та невербальними засобами, дотримання етичних та етикетних мовленнєвих норм; знання про національний характер, світогляди, психологію та менталітет); професійні (володіння системою знань, умінь, навичок у професійній сфері; вміння застосовувати знання в умовах комунікації з представником іншої культури) [3, с.25].

Метою формування міжкультурної компетентності у майбутніх фахівців є, як зауважує Т. Литнєва, становлення такої мовної особистості, яка здатна виходити за межі власної культури, набуваючи якостей медіатора (посередника) між культурами, водночас зберігаючи власну культурну ідентичність. У цьому контексті міжкультурна комунікативна компетентність розглядається авторкою як складник виховання полікультурної особистості, спроможної до конструктивної співпраці, ведення діалогу та ефективної міжкультурної взаємодії в умовах сучасного глобалізованого світу. Водночас процес її формування розпочинається тоді, коли майбутній фахівець не лише усвідомлює наявність відмінностей між представниками різних культур, а й виявляє повагу до різноманіття ціннісних систем, демонструє позитивне ставлення до них. Погоджуємося, що важливою ознакою сформованості цієї компетентності є психологічна й соціальна готовність особистості здійснювати свідомий вибір поведінки в конкретній міжкультурній ситуації, керуючись не виключно нормами власної культури, а принципами взаєморозуміння та діалогу [7, с.131].

Послуговуємося виокремленими С. Костюк дидактичними і методичними принципами, що створюють сприятливі умови для формування міжкультурної

комунікативної компетентності. Насамперед ідеться про принцип свідомості, який передбачає усвідомлене сприйняття мовних явищ, осмислений добір мовного та мовленнєвого матеріалу відповідно до мети й ситуації спілкування. Важливим є також принцип творчого характеру навчання, за якого освітній процес розглядається як креативна діяльність, спрямована на розвиток здатності студентів до ефективної міжкультурної взаємодії. Не менш значущим є принцип діяльнісного характеру навчання, що реалізується через поєднання внутрішньої (мисленнєвої) та зовнішньої (комунікативної) активності здобувачів освіти. Принцип рефлексії орієнтує учасників освітнього процесу на осмислення власного культурного досвіду, аналіз відмінностей між культурами, критичне переосмислення стереотипів і упереджень. Водночас проблемно-орієнтоване навчання передбачає організацію освітнього процесу навколо розв'язання комунікативних і соціокультурних проблем, що стимулює розвиток критичного мислення та здатності знаходити нестандартні рішення. Окрему роль відіграють принцип виховного навчання та принцип співпраці й взаємодії. Перший акцентує на інтеграції пізнавального й ціннісного компонентів освіти, посиленні зв'язку між набуттям знань і формуванням духовно зрілої особистості з розвиненим ціннісним ставленням до інших культур. Другий передбачає організацію спільної діяльності, зокрема проєктної роботи, що потребує партнерської взаємодії представників різних культур і сприяє розвитку командних умінь та навичок міжкультурного співробітництва [6].

Солідарні з Г. Бондар у тому, що ефективна міжкультурна комунікація в професійному середовищі створює низку суттєвих переваг для ділових партнерів та їхніх організацій. Вона сприяє оперативному розв'язанню проблем, ухваленню більш виважених управлінських рішень, підвищенню продуктивності праці та стабільності робочих процесів, формуванню міцних партнерських відносин і зміцненню професійного іміджу. Водночас представники різних культурних традицій нерідко стикаються з труднощами у взаєморозумінні, що зумовлено відмінностями у системах цінностей, нормах поведінки та способах інтерпретації інформації. Непорозуміння можуть виникати як на рівні вербального спілкування, так і під час сприйняття невербальних сигналів, що впливає на якість професійної взаємодії. Авторка наголошує, що у цьому контексті особливої ваги набуває підготовка учасників ділових зустрічей до усвідомлення правил і культурних кодів, які визначають характер професійної комунікації. Важливо сформуванню здатність розглядати ситуацію з позиції партнера, інтерпретувати події крізь призму його культурного досвіду та будувати взаємодію на засадах взаємної поваги й розуміння [3, с.25].

Міжкультурна комунікативна компетентність у підготовці майбутнього юриста передбачає здатність ефективно спілкуватися з представниками різних культурних середовищ, політичних та релігійних поглядів, що обумовлює необхідність її формування як складової професійної компетентності. Зокрема, міжкультурну компетентність студента-юриста Ю. Короткова розглядає як

ISSN 2786-4952 Online

«інтегративну багаторівневу професійно особистісну якість, яка синтезує сукупність знань, умінь, ставлень, ціннісних установок, обумовлених метою і завданнями міжкультурного спілкування на засадах взаємоповаги, взаєморозуміння, взаємозбагачення» [5, с.50].

Висновки. Міжкультурна комунікація відіграє важливу роль у професійній діяльності юриста, оскільки забезпечує адекватне сприйняття та врахування культурних і соціальних особливостей під час роботи з клієнтами та колегами. Це сприяє налагодженню довірливих відносин, підвищенню ефективності консультацій та якості прийняття рішень у професійній практиці. Міжкультурну комунікативну компетентність магістрів права можна трактувати як інтегративну професійно-особистісну якість, що забезпечує здатність взаємодіяти на засадах взаємоповаги, взаєморозуміння та конструктивного діалогу. Ця компетентність поєднує знання, уміння, ціннісні установки та комунікативні навички, необхідні для роботи з представниками різних культурних, політичних та релігійних середовищ. Наголошуємо на значущості формування міжкультурної комунікативної компетентності у процесі фахової підготовки магістрів права, оскільки вона підвищує ефективність професійної взаємодії та сприяє покращенню якості юридичної практики.

Література:

1. Бацевич Ф.С. Словник термінів міжкультурної комунікації. Київ: Довіра, 2007. 205 с.
2. Бовдир О. Комунікативна компетентність студентів юридичних спеціальностей: зміст та структура. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія: Педагогічні науки*, 2015. Вип. 135. С.61-63.
3. Бондар Г.О. Особливості формування міжкультурної комунікативної компетенції студентів у процесі навчання іноземних мов у ЗВО. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*, 2024. Випуск 1(54). С.24-27.
4. Калашнік Н.В. Структура міжкультурної комунікативної компетентності іноземних студентів – майбутніх медиків. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка*, 2014. №3. С.104-110.
5. Короткова Ю. Формування міжкультурної компетентності майбутніх юристів під час базової підготовки в закладі вищої освіти. *Освітологічний дискурс*, 2019, № 3-4 (26-27). С.48-60.
6. Костюк С. С. Методичні аспекти формування міжкультурної комунікативної компетентності в віртуальному середовищі в процесі реалізації програм віртуальних обмінів. *Педагогічна Академія: наукові записки*, 2025. Вип. 19. URL: <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/1139>
7. Литньова Т. Роль міжкультурної комунікативної компетентності у підготовці фахівців сфери гостинності. URL: <https://eprints.zu.edu.ua/38908/1/monograph.pdf>
8. Пустовойченко Д. Формування міжкультурної комунікативної компетентності майбутніх психологів засобами іноземної мови як один із пріоритетних напрямів професійної підготовки. *Науковий вісник МНУ імені В.О. Сухомлинського. Педагогічні науки*, 2018. №4 (63). С. 102-106.
9. Яворська Г.Х. Базові компетентності майбутніх правознавців. *Інноваційна педагогіка*, 2020. Вип. 30. Том 2. С.168-172.

10. Byram M. Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence. Clevedon: Multilingual Matters, 1997. 124 p.

References:

1. Batsevich, F.S. (2007). Slovnyk terminiv mizhkulturnoi komunikatsii [Dictionary of Intercultural Communication Terms]. Kyiv: Dovira, 205 p. [in Ukrainian].
2. Bovdyr, O. (2015). Komunikatyvna kompetentnist studentiv yurydychnykh spetsialnostei: zmist ta struktura [Communicative competence of students of legal specialties: content and structure]. Naukovi zapysky Kirovohrads'koho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Vynnychenka - Scientific notes of the Volodymyr Vynnychenko Kirovohrad State Pedagogical University. Vol.135, pp.61-63 [in Ukrainian].
3. Bondar, G.O. (2024). Osoblyvosti formuvannya mizhkulturnoi komunikatyvnoi kompetentsii studentiv u protsesi navchannya inozemnykh mov u ZVO [Peculiarities of the formation of intercultural communicative competence of students in the process of learning foreign languages in higher education institutions]. Naukovyi visnyk Uzhhorod'skoho universytetu - Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Vol. 1(54), pp.24-27 [in Ukrainian].
4. Kalashnik, N.V. (2014). Struktura mizhkulturnoi komunikatyvnoi kompetentnosti inozemnykh studentiv – maibutnikh medykyv [The structure of intercultural communicative competence of foreign students - future doctors]. Naukovi zapysky Ternopil'skoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka - Scientific notes of the Volodymyr Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University. Vol. 3, pp. 104-110 [in Ukrainian].
5. Korotkova, Yu. (2019). Formuvannya mizhkulturnoi kompetentnosti maibutnikh yurystiv pid chas bazovoi pidgotovky v zakladi vyshchoi osvity [Formation of intercultural competence of future lawyers during basic training in a higher education institution]. Osvitohichnyi diskurs - Educational discourse. Vol. 3-4 (26-27), pp.48-60 [in Ukrainian].
6. Kostyuk, S. S. (2025). Metodichni aspekty formuvannya mizhkulturnoi komunikatyvnoi kompetentnosti v virtualnomu seredovyshchi v protsesi realizatsii prohram virtualnykh obminiv [Methodological aspects of the formation of intercultural communicative competence in a virtual environment in the process of implementing virtual exchange programs]. Pedahohichna Akademiia: naukovi zapysky - Pedagogical Academy: Scientific Notes. Vol. 19. Retrieved from: <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/1139> [in Ukrainian].
7. Litnyova, T. Rol mizhkulturnoi komunikatyvnoi kompetentnosti u pidgotovtsi fakhivtsiv sfery hostynnosti [The role of intercultural communicative competence in the training of hospitality professionals]. Retrieved from: <https://eprints.zu.edu.ua/38908/1/monograph.pdf> [in Ukrainian].
8. Pustovoichenko, D. (2018). Formuvannya mizhkulturnoi komunikatyvnoi kompetentnosti maibutnikh psykholohiv zasobamy inozemnoi movy yak odyn iz priorityetnykh napriamiv profesiinoi pidgotovky [Formation of intercultural communicative competence of future psychologists using foreign language as one of the priority areas of professional training]. Naukovyi visnyk MNU imeni V.O. Sukhomlyns'koho - Scientific Bulletin of the V.O. Sukhomlynsky State University. Vol. 4 (63), pp. 102-106 [in Ukrainian].
9. Yavorska, G.Kh. (2020). Bazovi kompetentnosti maibutnikh pravoznavtsiv [Basic competencies of future lawyers]. Innovatsiina pedahohika - Innovative pedagogy. Vol. 2, pp.168-172 [in Ukrainian].
10. Byram M. Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence. Clevedon: Multilingual Matters, 1997. 124 p. [in English].

Дата першого надходження статті до видання: 31.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 15.02.2026

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>